

FILMOVÁ PŘEHLÍDKA **VZPOMÍNKY A ZAPOMÍNÁNÍ** V JIHLAVĚ POŘÁDANÁ FILMOVOU SPOLEČNOSTÍ DVANÁCT OPIC

Jihlavská filmová přehlídka zaměřená na proměny v zobrazování holocaustu a druhé světové války v dějinách kinematografie, jež se stane pokusem o zachycení vzpomínek na tyto historické události v paměti naší společnosti v průběhu uplynulých šedesáti let.

Unikátní kolekce sestavená z u nás dosud málo známých nebo nikdy neuvedených filmů, zrcadlí vzpomínky na historickou zkušenost druhé světové války, zachycenou v dějinách kinematografie (v letech 1945 až 2005).

Přehlídka se uskuteční ve dnech 26. - 29. října 2005 v kinech v Jihlavě jako nezávislá doprovodná součást IX. Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů Jihlava, ku příležitosti výročí 60 let od konce druhé světové války.

*** **

I. Blok **VINA A ODPUŠTĚNÍ** V DOKUMENTÁRNÍM A HRANÉM FILMU

Středa 26.10. / 22:00 / Velký sál DKO Jihlava

KÁPO – Dan Setton a Ben Mayor (Izrael, 1999, 55 minut). Emmy za nejlepší dokument 2000.

Úvod - Monika Mikusova (VŠMU Bratislava)

Beseda – režisér filmu Dan Setton, který představí i svůj nový dokumentární film, soustředící se na palestinsko-izraelský konflikt.

KÁPO – Gillo Pontecorvo (Itálie, 1959, 135 minut). Nominace na Oscara 1960.

Úvod – Dominika Prejdová (FF UK Praha)

Sonda do dějin zobrazování holocaustu a druhé světové války skrze film dokumentární a hraný. V prvním bloku přehlídky budou vedle sebe uvedeny dva filmy zaměřené na téma židovské kolaborace za druhé světové války. Oba se citlivě pohybují na hraně závažných otázek: Jak morálně soudit nevybíravé chování kápů v koncentračních táborech vůči příslušníkům svého národa, jednajících však pod pohrůzkou smrti na jedné straně - a jak daleko lze až zajít při záchraně vlastního života na straně druhé?

Kapo Gilla Pontecorva (1959, bude uveden v české obnovené premiéře) byl jeden z prvních hraných filmů soustředících se na život v koncentračním táboře. Ač byl nominován na Oscara, přesto byl ve své době přijatý spíše vlažně a do dějin kinematografie se zapsal především slavným poukázáním J. Rivetta na nemorální zobrazení scény sebevraždy jedné z hrdinek. Film zachycuje příběh 14leté židovské dívky Edith, pro niž se postupně stane touha po přežití hlavním imperativem jejího chování v koncentračním táboře (nakonec se stane kápem bloku). Dnes tento film působí především svým pozoruhodně otevřeným pohledem na psychologické aspekty života v extrémních podmínkách, se zdůrazněním motivu lidské vůle, svědomí a zodpovědnosti. Motiv sebeobětování, nebo bezohledného jednání přitom nechápe Pontecorvo jako danost, ale vnímá jej v každém momentu jako věc individuální volby. Zároveň se zamýšlí nad cenou jednoho života oproti záchraně celé skupiny lidí.

Naproti tomu snímek **Kapo** izraelského režiséra Dana Settona a Bena Mayora (1999, uvedený v Jihlavě v české premiéře), oceněný cenou Emmy za nejlepší dokumentární film, je komplexním portrétem fenoménu židovské kolaborace s ohledem na procesy s bývalými kápy a jinými pomahači nacistické mašinerie, jež probíhaly v Izraeli v 50. a 60. letech. Setton vede rozhovory s přeživšími kolaboranty, ptá se jich po podmínkách, ve kterých se museli rozhodovat. Přitom detaily jejich tváří střídá s archivními záběry z historických procesů. Režisér současně zvažuje jak hledisko obžalovaných, tak i těch, kteří kolaboraci trpěli. Postupně si klade otázku, jak se k souzeným lidem má s odstupem času postavit společnost, do jaké míry a jestli vůbec, je možné tyto lidi soudit.

*** **

II. Blok **POVSTÁNÍ VE VARŠAVSKÉM GHETTU** V DOKUMENTÁRNÍM A HRANÉM FILMU

Čtvrtek 26.10. / 09:00 / Kino Dukla Jihlava

APEL – Ryszard Czekala (Polsko, 1970, 7 minut). Oceněn na festivalu v Oberhausenu 1970.

KRONIKA POVSTÁNÍ PODLE MARKA EDELMANA – Jolanta Dylewska (Polsko, 1993, 76 minut). Oceněn na festivalu v Gyoru.
Úvod – Petr Koura (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR)

VELKÝ TÝDEN - Andrzej Wajda (Polsko, 1995, 93 minut). Oceněn na MFF v Berlíně 1995.

Sonda do dějin zobrazování holocaustu a druhé světové války skrze film dokumentární, hraný a animovaný. Filmy uvedené v druhém bloku přehlídky spojuje téma vzpoury vůči okupantům.

Povstání ve Varšavském ghettu v roce 1943 je společným námětem prvních dvou filmů. **Kronika povstání podle Marka Edelmana** Jolanty Dylewské (1993, česká premiéra) je dokumentem sestaveným z vyprávění jednoho z posledních žijících vůdců povstání, Marka Edelmana. Jeho vzpomínky jsou doplněny dokumentárními záběry ze života ve Varšavském ghettu, natočenými z větší části samotnými Němci. Zpomalené a zvětšené záběry jako by zhmotňovaly osudy konkrétních lidí, jejichž životy v sobě Edelmanovo vyprávění pozoruhodně udržuje. Odvíjí se v chronologické a významové přesnosti, odkazuje k hrdinství lidí bez patosu. Edelmanovo civilní vyprávění ve velkých černobílých detailech jeho tváře, snímaných režisérkou a současně kameramankou Dylewskou, znovu oživuje povstání v jeho zvláštních emocích: Povstání, jenž nespočívalo jen v boji, ale i ve starosti o druhé v ghettu.

Hraný film Andrzeje Wajdy **Velký týden** (1995, česká premiéra), se podobně jako předchozí dokumentární film, soustředí se na téma povstání ve Varšavském ghettu. Film je přepisem prvního polského románu, který o Varšavském povstání napsal už v roce 1943 Jerzy Andrzejewski (autor předlohy k Wajdově filmu **Popel a dým**). Film rozkrývá jednotlivé postoje polského národa v době povstání. Přitom si na rozdíl od filmu Jolanty Dylewské všimá spíše toho, co se odehrávalo v době povstání vně ghetta. Na příběhu židovské ženy, jež najde útočiště u polských přátel, demytizuje podobně jako Aleksander Ford v **Hraniční uličce** (1948), obraz polského národa a jeho vztahu k Židům, když si za předmět zájmu bere šíří možných postojů a konfrontuje je se společenskými mechanismy zla.

Kolekci dokumentárního a hraného filmu na téma vzpoury doplní první polský animovaný film o holocaustu nazvaný **Apel** režiséra Ryszarda Czekaly (1970), oceněný na festivalu v Oberhausenu, jenž se dotýká tématu povstání rozehráním úvahy o tom, jestli je lepší umřít poníženy, nebo se vztyčenou tvář.

*** **

III. Blok **FILM JAKO NÁSTROJ MOCI**
Čtvrtek 27.10. / 22:30 / Malý sál DKO Jihlava

CHUDÁK HANSI – Frank Leberecht (Německo, 1943, 17 minut)

Úvod – politolog Zdeněk Zbořil

VÁLKA PODLE MÉDIÍ – Danny Schechter (USA, 2001, 57 minut)

Sonda do dějin filmové propagandy. Unikátní kolekce zrcadlí, jak se v průběhu uplynulých šedesátí let zneužívala moc filmového obrazu.

V třetím bloku budou postupně uvedeny tři filmy zachycující různé fáze filmové a mediální propagandy. Počáteční fázi reprezentuje animovaný film Franka Leberechta **Chudák Hansi** (1943, česká premiéra). Jedná se o jeden z prvních trikových filmů Goebbelsovy nacistické propagandy. Je dokladem jeho snahy přiblížit se Hollywoodu i v oblasti animovaného filmu, vytvořit jakéhosi nacistického Walta Disneyho.

Druhým z uvedených filmů bude americký stříhový film o čínské Kulturní revoluci obsahující dokumentární film **Píseň vítězství Mao-Ce tunga** (1969, česká premiéra), jehož uvedení skýtá jedinečnou příležitost nahlédnout do neevropské komunistické propagandy. Film přibližuje údajné vyléčení hluchoněmých dětí kombinací tradiční čínské medicíny a zaslepené víry v sílu Maovy osobnosti. Je oslavou Maova myšlení, ale i svědectvím o čínské Kulturní revoluci, jež byla specifická právě vírou v lidskou vůli, jež ve spojení se správnou politickou orientací, přemůže všechny překážky. Dokument rekapituluje základní pilíře propagandy čínské Kulturní revoluce jako je všezahrnující přítomnost Maovy osobnosti, touha po univerzální aplikaci Maových idejí, určení a veřejné odsouzení třídních nepřátel. Film však také připomíná klíčovou roli Čínské lidové armády.

Třetí fázi vývoje filmové propagandy zastupuje americký dokument **Válka podle médií Dannyho Schechtera a Bena Mayora** (2001), pokládáný za víc objektivní a analytický protějšek Moorova snímku **Fahrenheit 9/11**. Schechterův film se zaměřuje na roli médií při přípravě a vedení války v Iráku, a vytváření plánovaného černobílého obrazu dobra a zla. Klade si otázku, zda americká média selhala, když k Bushově politice nedokázala dostatečně kriticky přistoupit. Zaměřuje se i na jednotlivé mediální strategie – např. plošné vytváření obrazu nepřitele, často založené na slučování různých pojmů na banálních podobnostech.

*** **

IV. Blok **ČLOVĚK JAKO NOSITEL DEZINFORMACE**
Pátek 28.10. / 17:00 / Balkon DKO

PÍSEŇ VÍTĚZSTVÍ MAO CE-TUNGA – Carma Hinton a Geremy Barmé (Čína-USA, 1969-2003, 40 minut)

Úvod – sinoložka Nora Grundová

PANELOVÁ DISKUSE

Úvod – odborník na masmédiá Jiří Bystřický

Panelové diskusi nazvané *Člověk jako nositel dezinformace* bude předcházet projekce filmu **Píseň vítězství Mao-Ce tunga**. Vlastní panelová diskuse bude zaměřena na možnosti objektivní analýzy válečných konfliktů ve filmu jako prostředku komunikace v průběhu uplynulých šedesáti let. Diskuse proběhne na závěr závěrečné filmové přehlídky **VZPOMÍNKY A ZAPOMÍNÁNÍ** v Jihlavě za účasti našich a zahraničních historiků, pamětníků i filmových tvůrců.

Diskuse se také zúčastní filmový historik Ivan Klimeš, historik Petr Kopal, dále pak sinoložka Nora Grundová, a konečně i psychoanalytik Martin Mahler, jehož referátem na téma „*Transgenerační přenos syndromu holocaustu*“ bude panelová diskuse zahájena.

Diskusi povede odborník na filozofii médií a vedoucí Katedry elektronické kultury Fakulty humanitních studií UK v Praze, Jiří Bystřický, společně se svým kolegou, politologem soustředícím se na téma propagandy na Blízkém a Dálném východě, Zdeňkem Zbořilem.

DVANÁCT OPIC je nezávislá filmová společnost zaměřující se na výrobu dokumentárních filmů v České republice i zahraničí. Režisérům nabízí postprodukcí jejich filmů ve vlastní digitální režii v Dejvicích (střížna AVID, zvukové pracoviště PRO-TOOLS, barevné korekce, trikové pracoviště). Dalším polem její působnosti je pořádání vzdělávacích seminářů a filmových přehlídek (putovní přehlídka VZPOMÍNKY A ZAPOMÍNÁNÍ a distribuce nového českého filmu Zlopověstné dítě po zemích střední Evropy, mezinárodní koference O TULENÍCH A LIDECH). Více informací naleznete na www.12opic.cz.

Dvanáct opic
© 2005
www.12opic.cz

